מקשה הגמרא: איך מותר להקריב מכל המעות עולת נדבה, **וַהֲלֹא דְּמֵי חַטָּאת מְעוֹרְבִין בָּהֶן** – הלא חלק מהמעות הופרשו עבור קרבן חטאת, שהרי הפרישׁ את המעות כדי להביא בהם את כל הקרבנות, ומעות של חטאת אי אפשר להביאם בנדבה. מתרצת הגמרא: **אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן**, **הֲלָכָה** למשה מסיני **הִיא בְּנָזִיר** שמעות סתומים עולים לנזיר. **וְהָכִי** – משום כך הדין הוא **שְׁתוּמִין אֵין**, **מְפוֹרָשִׁין לֹא** – שרק אם המעות היו סתומים, שלא אמר איזה מהמעות יהיו לחטאת, איזה לעולה, ואיזה לשלמים, הולכות כל המעות לנדבה, אבל אם היו מפורשים, שאמר איזה מהמעות יהיו לכל אחד מהקרבנות, אינן הולכות לנדבה, וכמבואר במשנה, כיון שכך נמסרה ההלכה למשה מסיני שרק סתומים ילכו לנדבה. **אֶלָּא לְרֵישׁ לָקִישׁ** שאמר שלומדים מהפסוק 'לְכָל נִדְרֵיהֶם וּלְכָל נִדְבוֹתָם' שמותר נדר יהא לנדבה, ולכן כל המעות ילכו לנדבה, קשה, **מַאי אִירְיָא סְתוּמִין** – מדוע הדין שכל המעות ילכו לנדבה הוא רק כשלא פירש איזה מעות הן עבור כל קרבן, הלא **אֲפִילּוּ מְפוֹרָשִׁין** – גם אם פירש איזה מעות הן עבור כל קרבן צריך להיות הדין שילכו המעות לנדבה, שהרי גם במקרה כזה נקראים המעות 'מותר נדר' אם מת הנזיר.

מתרצת הגמרא: **אָמַר רָבָא**, במעות **מְפוֹרָשִׁין** – שאמר איזה מעות יהיו לכל אחד מהקרבנות, **לֹא מָצִית אָמְרַתְּ** – אינך יכול לומר את הדין שמותר נדר יהיה לנדבה, משום **שִׁבְּרָא פְּסָקָהּ תַּנָּא דִּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל** – כבר נפסק בזה הדין בברייתא שנשנתה בבית מדרשו של רבי ישמעאל, על מה שכתוב בתורה (דברים יב כו) 'רַק קָדָשֶׁיךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ וּנְדָרֶיךָ תִּשָּׂא וּבָאתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה'. ופסוק זה אינו מדבר על עולה ושלמים עצמם, שהרי דינם מפורש כבר בויקרא (ו ב, ז יא–כא), אלא צריך לומר **שִׁבּוּלֵי קָדָשִׁים וּבְתְמוּרָתָם הַכָּתוּב מְדַבֵּר** – שהפסוק מדבר על ולד בהמת שלמים העומדת להיקרב, או על מי שהיתה לו בהמת שלמים או עולה ואמר על בהמה אחרת 'תהיה זו תמורת זו', שהדין הוא ששתי הבהמות קדושות, והבהמה השניה נקראת 'תמורת קדשים'. **וּמַה תַּקָּנָתָן** של אותם ולדות ותמורות של שלמים ועולה, ככתוב בהמשך הפסוק, 'וְעָשִׂיתָ עוֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם', שדינם אינו שונה משאר קדשים וצריך להביאם לבית המקדש.

שואלת הברייתא: **יָכוֹל יַעֲלֶם לְבֵית הַבְּחִירָה, וְיִמְנַע מֵהֶם מַיִם וּמָזוֹן בִּשְׁבִיל שְׁמוּתוֹ** – אולי צריך להעלותם לבית המקדש ולא להאכיל אותם כדי שימותו שם [כמו שנוהגים בולד חטאת ובתמורתה], ואין צריך להקריבם, ובזה מתקיים הפסוק 'תשא ובאת' שהרי נשאם [–הביאם] לבית המקדש. **תַּלְמוּד לוֹמַר** – כתוב בהמשך אותו פסוק 'וְעָשִׂיתָ עוֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם', ובא הפסוק **לוֹמַר לְךָ**, **בְּדִרְךָ שֶׁאַתָּה נוֹהֵג בְּעוֹלָה נָהוּג בִּתְמוּרָתָהּ** – אותם הדינים שיש בעולה יש גם בתמורתה, וגם את התמורה מקריבים לעולה, **וּבְדֶרֶךְ שֶׁאַתָּה נוֹהֵג בִּשְׁלָמִים נָהוּג בְּוַלְדֵיהֶם** – אותם הדינים שיש בשלמים יש גם בולדותיהם, וגם את הולדות מקריבים לשלמים, וכן תמורת שלמים תיקרב לשלמים.

ממשיכה הברייתא: **יָכוֹל** – אולי נלמד מפסוק זה **שֶׁאַף בְּוַלַד חַטָּאת וְתְמוּרַת אָשָׁם** הדין **כֵּן**, וגם ולד של בהמת חטאת או תמורתה צריך להקריבם לחטאת, וכן גם תמורה של בהמת אשם צריך להקריבה לאשם. **תַּלְמוּד לוֹמַר** – בפסוק האמור כתוב 'רַק קָדָשֶׁיךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ וּנְדָרֶיךָ', והמילה 'רק' באה למעט שרק בעולה ובשלמים הדין כן, **דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל**. **רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אֵינוֹ צָרִיךְ** – לא צריך ללמוד מהמילה 'רק' שלא מקריבים תמורת אשם, אלא מפסוק אחר לומדים זאת, **שֶׁהֲרֵי הוּא אוֹמֵר** – כתוב בפסוק (ויקרא ז ה) לגבי אשם **'אָשָׁם הוּא'**, ומהמילה 'הוא' לומדים **שֶׁבַּהֲוָיָיתוֹ יֶהֱא** – שיקריבו לאשם רק אותו עצמו ולא בהמה אחרת שהיא תמורתו. ומבואר בברייתא שבין לרבי ישמעאל ובין לרבי עקיבא מותר בהמת חטאת מתה, והוא הדין למותר מעות חטאת שילכו לים המלח, ולכן לא יכול ריש לקיש ללמוד מהפסוק 'לכל נדריהם ולכל נדבותם' שמעות מפורשים ילכו לנדבה.

הגמרא דנה בדברי הברייתא: **קָתָנֵי** – שנינו בברייתא שהובאה לעיל, אחרי שלמדנו מן הפסוק שצריכים להעלות ולדות ותמורות של שלמים ועולה לבית המקדש, **יָכוֹל יַעֲלֶם לְבֵית הַבְּחִירָה וְיִמְנַע מֵהֶם מַיִם וּמָזוֹן בִּשְׁבִיל שְׁמוּתוֹ, תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְעָשִׂיתָ עוֹלֹתֶיךָ'**, שאותם הדינים שיש בעולה ושלמים יש גם בולדותיהם ותמורתם, כמבואר לעיל בברייתא. ומקשה הגמרא: **אַמַּאי** – מדוע צריך ללמוד מפסוק שמקריבים ולדות ותמורות של שלמים ועולה ואין מונעים מהם מים ומזון כדי שימותו, **הָא וְלַד חַטָּאת הוּא דִּנְמִירִין בָּהּ מִיתָה** – הלא נאמרה הלכה למשה מסיני לגבי חמש חטאות שהם מתות, ובניהם גם ולד חטאת ותמורת חטאת, ולגבי ולדות ותמורות של שלמים ועולה לא נאמרה הלכה למשה מסיני שילכו למיתה, ולא צריך פסוק למעטם מזה.

מתרצת הגמרא: **אִי לָאו קְרָא** – אם לא היה פסוק מיוחד של 'ועשית עולותיך' ללמד שמקריבים ולדות ותמורות של שלמים ועולה, **הָוֶה אָמִינָא** – היינו יכולים לומר שההלכה למשה מסיני שנאמרה בחטאת, לא באה ללמד את הדין עצמו שחטאות אלו מתות, אלא ללמד **שׁוֹלַד חַטָּאת** – שאת החטאות המתות אפשר להמית **בְּכָל מָקוֹם**, ולאו דווקא בבית המקדש,

---

אגרות קודש

ב"ה, ז' תשרי, תשי"ט

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום הבהיר ח"י אלול עם הפ"נ המוסגר בו, שיקרא בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע,

לא נראית לי הסברא שילמוד בביה"ס בכתות מעורבות וכיו"ב, שהרי זה נתינת הכשר, ולא עוד אלא שגם מעין פרצות גדר דהנהגת החוג בו נמצא, והרי הזן ומפרנס לכל המציא לו פרנסתו עד עתה, ובודאי שגם בשנה זו החדשה ימציא לו פרנסתו בחן ובחסד וברחמים, ואף שבתקופתנו זו עבודה בחינוך עטה"ק ענין הכי נעלה וחיוני הוא, הרי עוד חזון למועד כשאפשר יהי' לסדר הדבר באופן שלא תהינה כל סרכות בהאמור.

בברכת חתימה וגמח"ט.

וְוַלְדֵי קָדָשִׁים בְּבֵית הַפְּחִירָה – אבל ולדות ותמורות של שלמים ועולה שלא נאמרה בהם הלכה למשה מסיני, צריך להמית דווקא בבית המקדש וכמו שכתוב 'תשא ובאת אל המקום', קָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא – הפסוק 'ועשית עולותיך' מלמד שצריכים להקריב ולדות ותמורות של שלמים ועולה, והם אינם הולכים למיתה.

הגמרא ממשיכה לדון בדברי הברייתא: קָתָנֵי – שנינו בברייתא (לעיל ע"א), אחרי שלמדנו מן הפסוק שצריכים להקריב ולדות ותמורות של שלמים ועולה, יָכוֹל אַף וְלַד חַטָּאת וּתְמוּרַת אָשָׁם כֵּן, תַּלְמוּד לוֹמַר 'רַק קָדְשֶׁיךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ וּנְדָרֶיךָ', והתורה ממעטת שרק בעולה ושלמים הדין כן, אבל ולדות ותמורות של חטאת הולכים למיתה ושל אשם לרעייה. ומקשה הגמרא: לָמָּה לִי קְרָא – מדוע צריכה הברייתא ללמוד דין זה מהפסוק, הלא הֵילְכְתָא גְּמִירֵי לָהּ – כבר למדנו הלכה למשה מסיני שוְלַד חַטָּאת לְמִיתָה אָזִיל – הולך למיתה. מתרצת הגמרא: הָכִי נַמִּי – אכן הדין שולד חטאת הולך למיתה נלמד מהלכה למשה מסיני, וּקְרָא לְאָשָׁם הוּא דְּאָתָא – והפסוק 'רק' בא ללמד לגבי תמורת אשם, שעל זה אין הלכה למשה מסיני שאינה קריבה לאשם.

מקשה הגמרא, אָשָׁם נַמִּי הֵילְכְתָא גְּמִירֵי לָהּ – הלא גם לגבי אשם יש הלכה למשה מסיני, שכָּל שֶׁאִילּוּ בְּחַטָּאת מֵתָה בְּאָשָׁם רוֹעָה – כל מקרה שבחטאת הדין שהבהמה תמות, הדין באשם הוא שהבהמה תרעה עד שיפול בה מום, וימכרו אותה ויביאו בדמים עולת נדבה. ואם כן גם באשם כבר נאמר הדין שלא מקריבים את התמורה לאשם, ומדוע צריך ללמוד זאת מתיבת 'רק'.

מתרצת הגמרא: אֶלָּא אִי מֵהֵילְכְתָא – לולא המיעוט מהפסוק, אם היינו לומדים את הדין שולד ותמורת חטאת ואשם אינם קרבים רק מהלכה למשה מסיני, הֲוָה אֲמִינָא הֵילְכְתָא, וְאִי אַקְרֵיבֵיהּ לֹא לִיחַיֵּיב עָלֵיהּ וְלֹא בְּלוּם – יכול הייתי לומר שאמנם יש הלכה דלכתחילה לא תיקרב הבהמה, אבל בדיעבד אם עבר והקריב את הבהמה לחטאת או לאשם לא יתחייב על קרבן זה כלום, קָא מַשְׁמַע לָן קְרָא – בא הפסוק ללמדנו דְּאִי מַקְרֵיב לֵיהּ קָאֵים עָלֵיהּ בַּעֲשֵׂה – שאם הקריב אותם, עבר באיסור עשה, שנאמר 'רק קדשיך', ומלמד שרק ולד ותמורת עולה ושלמים צריך להקריב ולא ולד ותמורת חטאת ואשם. ואם היינו לומדים רק מהפסוק, ולא היתה הלכה למשה מסיני, היינו אומרים שאסור להקריב ולד ותמורת חטאת ואשם רק לחטאת ואשם, אבל מותר להקריבם לעולה או לשלמים, ובאה ההלכה למשה מסיני ללמדנו שהחטאת תמות והאשם ירעה:

עוד שנינו בברייתא (לעיל ע"א): רַבִּי עֲקִיבָא חולק על רבי ישמעאל שלמד מהמיעוט 'רק' שולד ותמורת חטאת ואשם אינם קרבים, וְאוֹמֵר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ ללמוד זאת מהמילה 'רק', שֶׁהֲרֵי הוּא אוֹמֵר – כתוב בפסוק לגבי אשם 'אָשָׁם הוּא', ומהמילה 'הוא' לומדים שמַהֲוָיֵיתוֹ יְהֵא – שיקריבו לאשם רק אותו עצמו ולא את תמורתו. מקשה הגמרא על דברי רבי עקיבא: לָמָּה לִי קְרָא – מדוע צריך רבי עקיבא ללמוד שמותר אשם אינו קרב מהפסוק 'אשם הוא', הלא גְּמָרָא גְּמִירִין לָהּ – למדנו הלכה למשה מסיני שכָּל שֶׁבְּחַטָּאת מֵתָה בְּאָשָׁם רוֹעָה, כמבואר לעיל. מתרצת הגמרא: הָכִי נַמִּי – אכן את עצם הדין שאין מקריבים תמורת אשם אנו יודעים מהלכה למשה מסיני, וְכִי אָתָא קְרָא – והפסוק שהביא רבי עקיבא 'אשם הוא' בא ללמד לְדָרַב – את דינו של רב, דְּאָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב, אָשָׁם שֶׁנִּיתַּק לִרְעִיָּיה – אשם שדינו לרעות עד שיפול בו מום, כגון אשם שאבד והתכפרו בעליו בקרבן אחר ואחר כך נמצא, ונמסר לרועה כדי לרעותו עד שיפול בו מום ויביאו בדמיו עולה, וְקודם שנפל בו מום שֶׁחָטוּ לְשֵׁם קרבן עוֹלָה, כָּשֵׁר, כיון שדמיו היו אמורים ליפול לעולה אחרי שיפול בו מום.

ומדייקת הגמרא: מַעֲמָא דְּנִיתַּק – הטעם שאם שחטו לעולה כשר הוא מפני שנמסר לרועה, הָא לֹא נִיתַּק – אבל אם עדיין לא נמסר לרועה ושחטו לשם עולה, לֹא נאמר הדין של רב שכשר לעולה. ודין זה שאם הקריבו את האשם לעולה קודם שנמסר לרועה פסול, למד רבי עקיבא מִדְּאָמַר קְרָא – מלשון הפסוק 'אשם הוא', שמשמע בְּהַוָיֵיתוֹ יְהֵא – שקרבן אשם ישאר קרבן אשם ולא יקרב לעולה, עד שינתק לרעייה.

הגמרא חוזרת לדון בהלכה למשה מסיני (לעיל ע"א) שמעות סתומים יפלו לנדבה: אָמַר מַר – שיטת רבי יוחנן, שמעות סתומים הולכים לנדבה אף על פי שדמי חטאת מעורבים בהם, הֲלָכָה הִיא בְּנָזִיר – היא הלכה למשה מסיני שנאמרה לענין מעות נזירות, ובשאר מקומות הדין אינו כן. מקשה הגמרא: וְתוּ לֵיכָּא – וכי אין מקרים נוספים שהמעות נופלים לנדבה אף על פי שדמי חטאת מעורבים בהם, וְהָתַנְיָא – הלא שנינו בברייתא, וּשְׁאָר חַיְבֵי קִינִּין [–ציפורים] שֶׁנִּפְּתוֹרָה – כל החייבים בקרבן 'עולה ויורד' שנאמרו בתורה, שאם הם עשירים צריכים להביא בהמות לחטאת ולעולה, ואם הם עניים יכולים להביא שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת, בגון מצורע או יולדת

אגרות קודש

ב"ה, ז' תשרי, תשי"ט
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ד אלול עם הפ"נ המוסגר בו, שיקרא בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע,

בו כותב אודות סברתו, ללמוד מלאכת סת"ם, ונכון הדבר במאד ומכמה טעמים.

ובודאי למותר לעוררו אשר סופר סת"ם צריך להרבות ביר"ש שלו, אלא שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, ונותן מראש היכולת והכחות על זה, ואין הדבר תלוי אלא בהאדם, ואדרבה מוסיפין בסיוע שלו, וכמרז"ל הבא לטהר מסייעין לו, ועיין לקו"ת דברים פט, ד.

בברכת חתימה וגמח"ט.